

СТАН МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи Гончар Г.П.

Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу, ТНЕУ

Міжбюджетні трансферти являють собою переміщення коштів усередині суспільного сектора економіки. Таким чином, мова йде про фінансові ресурси, які вже були переміщені з приватного сектора економіки в громадський і повинні бути ще раз переміщені всередині останнього. З іншого боку, трансферти з вищих бюджетів надаються на безоплатній основі подібно трансфертах з громадського сектору в приватний. Найбільш поширеним аргументом на користь необхідності надання фінансових трансфертів є аргумент про необхідність вирівнювання відмінностей між фінансовим потенціалом та витратними потребами у різних муніципальних утворень.

Розглянемо стан міжбюджетних трансфертів та місцевих бюджетів в Україні за матеріалами Департаменту з питань бюджетної політики і затверджено постановою Колегії Рахункової палати [2]. У Законі України «Про державний бюджет на 2014 рік» [1] не передбачено принципових змін у частині формування взаємовідносин державного та місцевих бюджетів. За рахунок трансфертів з державного бюджету і доходів місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів та спрямовуються на виконання делегованих державних повноважень, передбачено сформувати понад 80 відс. доходів місцевих бюджетів.

Відповідно до вимог Бюджетного кодексу України, прогнозний обсяг доходів місцевих бюджетів, що враховується при визначенні міжбюджетних трансфертів, розраховано у загальній сумі 74 млрд. 138,9 млн. грн., що на 1 млрд. 494,2 млн. грн., або 2,1 відс., більше, ніж обсяг, затверджений на 2013 рік.

Видатки Державного бюджету України на 2013-2014 рік за
функціональною класифікацією, млн. грн.

№ зп	Показники	2013 рік		2014 рік (передбачено законопроектом)		Відхилення			
		всього	у т. ч. загальний фонд	всього	у т. ч. загальний фонд	всього		у т. ч. загальний фонд	
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ	419 844	372 283	447 295	401113	27 451	6.5	28 830	7.7
	<i>у тому числі:</i>								
1.	Загальнодержавні функції	59 979	58 529	70 344	68 446	10 365	17.3	9917	16.9
2.	Оборона	16 186	14 887	15 583	14 216	-603	-3.7	-671	-4.5
3.	Громадський порядок, безпека та судова влада	38 829	33 892	39 253	34 354	424	1,1	462	1.4
4.	Економічна діяльність	42 759	24 994	45 270	27 603	2 511	5.9	2 609	10.4
5.	Охорона навколишнього природного середовища	4 275	1 859	5515	1 484	1 240	29.0	-375	-20.2
6.	Житлово-комунальне господарство	51	48	268	46	217	425.5	-2	-4.2
7.	Охорона здоров'я	12 966	11 655	12 070	11 104	-896	-6.9	-551	-4.7
8.	Духовний та фізичний розвиток	4 597	4 369	5 007	4 726	410	8.9	357	8.2
9.	Освіта	32 495	21 114	32 991	21 522	496	1.5	408	1.9
10.	Соціальний захист та соціальне забезпечення	89 141	88 877	92 637	92 389	3 496	3.9	3 512	4.0
11	Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	118 566	112 059	128 357	125 223	9 791	8.3	13 164	11.7

Прогнозний обсяг видатків, що враховується при визначенні міжбюджетних трансфертів, визначено у сумі 134 млрд. 540,0 млн. грн., з них на оплату праці з нарахуваннями працівників бюджетної сфери – 111 млрд. 556,6 млн. грн., або 82,9 відс., що більше на 7 млрд. 789,0 млн. грн., або 6,1 відс., обсягу видатків, врахованих при затвердженні закону про державний бюджет на 2013 рік. Зростання видатків зумовлено, зокрема, прогнозним підвищенням розміру мінімальної заробітної плати та посадового окладу (тарифної ставки) працівника I розряду Єдиної тарифної сітки [2].

З метою збалансування місцевих бюджетів Законом України «Про державний бюджет на 2014 рік» [1] передбачено трансферти між державним бюджетом і 694 місцевими бюджетами. При цьому для 667 місцевих бюджетів, або 96,1 відс., передбачено надання з державного бюджету дотації

вирівнювання, а для 27 місцевих бюджетів, або 3,9 відс., – передачу коштів до державного бюджету. Загальний обсяг дотації вирівнювання з державного бюджету визначено у сумі 63 млрд. 137,3 млн. грн., що на 7 млрд. 441,9 млн. грн., або 13,4 відс., більше затвердженого показника на 2013 рік. Загальний обсяг коштів, що передається до державного бюджету з місцевих бюджетів, визначено у сумі 2 млрд. 736,2 млн. грн., що на 1 млрд. 147,1 млн. грн., або 72,2 відс., більше показника, затвердженого на 2013 рік.

Загалом у 2014 році планується надати з державного бюджету місцевим бюджетам 19 субвенцій і 6 дотацій на суму 128 млрд. 357,4 млн. грн., що на 9 млрд. 791,2 млн. грн, або 8,3 відс., більше, ніж обсяги, затверджені на 2013 рік. При цьому на видатки споживання передбачено спрямувати 125 млрд. 836,3 млн. грн., або 98,0 відс. загального обсягу трансфертів, видатки розвитку – 2 млрд. 521,1 млн. грн., або 2,0 відсотка [2].

Порівняно з 2013 роком, частка трансфертів, які передбачено спрямувати на видатки розвитку, менша на 1,3 відс. пункту. Питома вага запланованої суми трансфертів у прогнозованому обсязі доходів місцевих бюджетів становить 54,0 відс., що свідчить про значну залежність місцевих бюджетів від отримання трансфертів з державного бюджету.

Законом України «Про державний бюджет на 2014 рік» передбачено надати місцевим бюджетам п'ять додаткових дотацій у загальній сумі 1 млрд. 316,3 млн. грн., що на 4,2 млн. грн., або 0,3 відс., більше затвердженого обсягу на 2013 рік.

Прогнозний обсяг доходів місцевих бюджетів на 2014 рік визначено в сумі 237 млрд. 642,2 млн. грн., у тому числі загального фонду – 215 млрд. 990,5 млн. грн., що більше показників, затверджених планом на 2013 рік, на 7 млрд. 59,3 млн. грн., або 3,1 відс., і 9 млрд. 748,9 млн. грн., або 4,7 відс., відповідно [2]. Власні та закріплені доходи місцевих бюджетів розраховані в сумі 109 млрд. 284,8 млн. грн., або 6,6 відс. ВВП, що на 171,4 млн. грн., або 0,2 відс., менше обсягів, затверджених планом на 2013 рік. У законопроекті передбачено, що частка власних та закріплених доходів місцевих бюджетів у загальній сумі

доходів місцевих бюджетів наступного року становитиме 46,0 відс., що на 1,5 відс. пункту менше, порівняно з планом на 2013 рік (рис. 1).

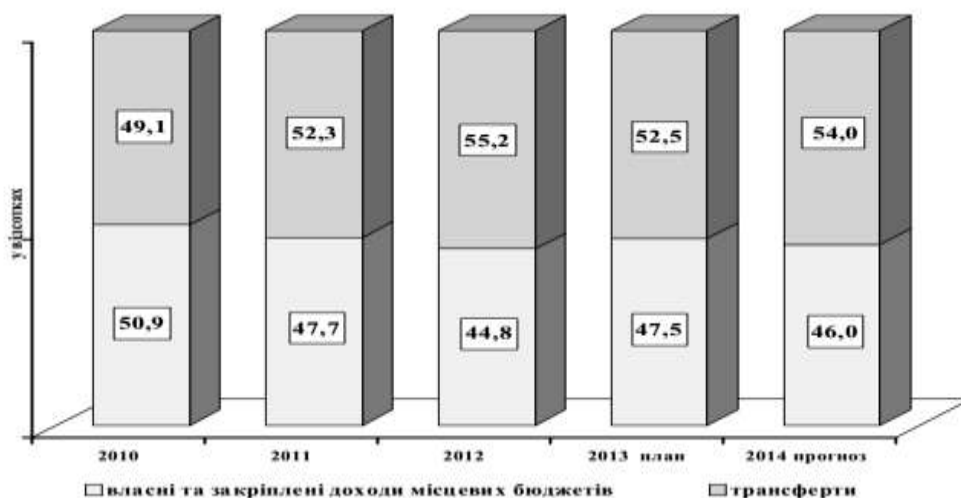

Рис 1. Структура доходів місцевих бюджетів у 2010 – 2014 роках [2]

Основними дохідними джерелами місцевих бюджетів традиційно залишилися: податок на доходи фізичних осіб – 65,1 відс. обсягу власних і закріплених доходів, або 71 млрд 133,8 млн. грн., що більше запланованих обсягів 2013 року на 481,3 млн. грн., або 0,7 відс.; – плата за землю – 11,7 відс., або 12 млрд. 826,0 млн. грн., що менше на 1 млрд. 995,4 млн. грн., або 13,5 відс.; єдиний податок – 6,5 відс., або 7 млрд. 148,5 млн. грн., що більше на 1 млрд. 530,0 млн. грн., або 27,2 відс.; власні надходження бюджетних установ – 6,4 відс., або 7 млрд. 32,8 млн. грн., що більше на 1 млрд. 797,9 млн. грн., або 34,3 відсотка [2].

Аналіз сформованих джерел доходів місцевого самоврядування дозволяє відзначити, що їх сучасна структура не відповідає критеріям розмежування доходів між публічно-правовими утвореннями: фактично закріплені доходи місцевого самоврядування недостатні для здійснення завдань суспільного характеру, здійснюваних на місцевому рівні; відсутня реальна самостійність органів місцевого самоврядування у визначенні структури власних доходів; не дотримується принцип одержуваних вигод, так як плата за муніципальні

бюджетні послуги (комунальні платежі, місцеві податки) стягується не в еквіваленті її надання.

Література:

1. Про Державний бюджет України на 2014 рік: Закон, Бюджет від 16.01.2014 № 719-VII [Електронний ресурс]: Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18>
2. Висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України „Про Державний бюджет України на 2014 рік” підготовлено департаментом з питань бюджетної політики і затверджено постановою Колегії Рахункової палати. [Електронний ресурс]: Режим доступу <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826>